

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

Årsmelding for 2002

Tre av deltagerne på seminaret: Ti år med dialog, Hvor står vi nå?

Nasim Riaz, Islamsk Råd, Marit Kromberg, Norges Frikirkeråd og Moa Myklebust, Human-Etisk Forbund. Foto: Barbro Sveen

To nye medlemsorganisasjoner

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) hadde årsmøtet i mars 2002. Da ble Gurduara Sri Guru Nanak Dev Ji (sikher) og Oslo Katolske Bispedømme opptatt som medlemmer. Oslo Katolske Bispedømme hadde vært observatør i ett års tid. Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn har dermed 11 medlemsorganisasjoner. Hvert samfunn velger selv to representanter som sitter i rådet.

Ved årsskiftet 2002/2003 besto rådet av:

Alternativt Nettverk: Inge Ås og Kathrine Stenberg ny etter Øivind Solum

Baha'i-samfunnet: Britt Strandlie Thoresen og Øistein Fjær ny etter Joakim Brønner Johnsen

Buddhistforbundet: Egil Lothe og Bjørn Petter Hernes

Den norske kirke ved Mellomkirkelig Råd: Gerd Marie Ådna og Vebjørn Horsfjord

Det Mosaiske Trossamfund: Kathrine Cohen og Jan Benj. Rødner

Gurduara Sri Guru Nanak Dev Ji: Jaswant Singh og Sing Baljeet Ohri

Human-Etisk Forbund: Lars Gule og Bente Sandvig

Islamsk Råd Norge: Lena Larsen og Zahid Mukhtar

Norges Frikirkeråd: Dag Nygård og Marit Kromberg

Oslo Katolske Bispedømme: May Lisbeth Myrhaug og Petter Bruce ny etter Heidi Øyma

Sanatan Mandir Sabha, Norway: Mangat Rai Sharma og Kishori Lai Sharma.

Leder og arbeidsutvalg

Egil Lothe (Buddhistforbundet) ble gjenvalgt som leder for to år på årsmøtet 19. mars 2001.

Følgende arbeidsutvalg ble valgt: Bente Sandvig (Human-Etisk Forbund) (ny) Vebjørn Horsfjord (Den norske kirke / Mellomkirkelig råd) (gjenvalgt), Kathrine Cohen, (Det Mosaiske Trossamfund) (gjenvalgt).

Råds- og AU-møter

I år 2002 har STL hatt syv rådsmøter (23. jan, 19. mars årsmøte, 16. april, 28. mai, 4. sept., 29. okt. og 12. nov.)

Arbeidsutvalget i STL har hatt åtte møter (15. jan., 6. mars, 29. april, 5. juni, 20. aug., 8. okt., 11. nov. og 11. des.)

Innbudte gjester på rådsmøtene

23. januar

Katusha Otter Nilsen prosjektkoordinator i Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteters stilling i Norge (HL-senteret) var gjest. HL- Senteret vil med tiden få permanent adresse i Villa Grande. Forskning og formidling blir de viktigste arbeidsoppgavene. HL-senteret har begynt å planlegge en fremtidig utstilling på Villa Grande. Det er gått ut invitasjon til alle Samarbeidsrådets medlemsorganisasjoner om muligheten til å delta i planleggingen.

19. mars

Trond Bakkevig var gjest på årsmøtet i STL. Han ledet Kirkerådets utvalg som har behandlet forholdet mellom stat og kirke og gikk gjennom noen av utvalgets konklusjoner. Deretter var det spørsmål og det ble livlig diskusjon.

16. april

To innledere var invitert til diskusjonen om KRL-faget på møtet 16. april, Erling Birkedal fra Institutt for kristen oppseding IKO og Hans Christian Nes fra Human-Etisk Forbund. Etter innledningen fikk alle rundt bordet ordet.

29. oktober

Turid Berger og Ellen Kartnes orienterte om sitt arbeid med barn og unge som har vokst opp i et lukket religiøst miljø. Orienteringen om GOON prosjektet ble godt mottatt.

Konferanser og seminar

Ti år med dialog Hvor står vi i dag?

I 2002 var det ti år siden den første dialogen mellom representanter fra forskjellige tros- og livssynssamfunn fant sted på Nansenskolen. Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn markerte jubileet med å invitere til seminaret "Ti år med dialog, hvor står vi i dag?" 42 deltakere fra 10 forskjellige tros- og livssynssamfunn, fra organisasjoner som arbeider med dialog, fra lokale dialoggrupper og fra myndighetene deltok. Seminaret ble holdt 31. aug. - 1. sept på Granavolden Gjæstgiveri. Statssekretær Berit Øksnes Gjerløw åpnet seminaret. Forsker Oddbjørn Leirvik, forsker Sissel Østberg, professor Notto Thelle, Øivind Solum leder for Alternativt Nettverk og Lars Gule generalsekretær for Human-Etisk Forbund var innledere. Det er utarbeidet en rapport. Kultur- og kirkedepartementet støttet seminaret.

Internseminar om forholdet stat/kirke

Den 4. september holdt Samarbeidsrådet et internseminar om forholdet mellom staten og Den norske kirke. Det var ca. 25 deltakere fra STLs medlemsorganisasjoner. Programmet besto av en historisk gjennomgang ved Dag Nygård og en gjennomgang av relevante internasjonale menneskerettslige dokumenter ved Lars Gule.

Dialogseminaret Livssynsfrihet i praksis

Den 8. november 2001 arrangerte Samarbeidsrådet for Tros- og livssynssamfunn og Oslo-koalisjonen for tros- og livssynsfrihet en underskriftsseremoni der representanter for 25 norske tros- og livssynssamfunn skrev under på Oslo-erklæringen om religions- og livssynsfrihet. Seminaret den 9. november 2002 "Livssynsfrihet i praksis" var tenkt og ble den god oppfølging av underskriftsseremonien. Målsettingen var et ønske om å høyne bevissthetsnivået blant medlemmer i tros- og livssynsorganisasjoner om hva religionsfrihet og livssynsfrihet egentlig er. Sentralt sto også ønsket om skape rom for dialog og øke bevisstheten om tros- og livssynsfrihet. Det er viktig at vi blir bevisste hvilke rettigheter og forpliktelser vi har i forbindelse med vårt livssyn. Seminaret hadde ca. 80 deltakere og ble holdt på Røde Kors Konferansesenter. Njål Høstmælingen, Lars Gule, Thore Lindholm, Jon Wetlesen og Abid Q. Raja holdt foredrag. Deretter ble det arbeid i grupper. Samarbeidsrådet har erfaring med at arbeid i grupper er et godt verktøy for å fremme dialogen. Seminaret ble støttet økonomisk av Fritt Ord og Kultur- og kirkedepartementet.

STLs arbeidsgrupper

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn har nedsatt en rekke arbeidsgrupper som tar seg forskjellige temaer. Koordinator har vært sekretær for de fleste av gruppene.

Kvinnedialogen

Deltagere er en kvinne fra hver av medlemsorganisasjonene. Gruppen er selvstyrt og målsettingen er å på et fritt

grunnlag diskutere temaer med tilknytning kvinner og religion. Det har vært holdt tre møter i 2002. Deltagere i kvin-
nedialogen er Suyata Prabhu, May Lisbeth Myrhaug, Mohinder Kaur Malhi, Lynnnn Feinberg, Trude M.S. Oiknine,
Parvin Movafagn, Maryam Ahangarha, Ms Dang Thi, Marit Kromberg, Barbro Sveen og Inger Nesvåg

Gravferdsgruppa

Gravferdsgruppa ble nedsatt i 2001 og har hatt en rekke møter gjennom år 2002. Gruppas mandat er å peke på van-
skeligheter forskjellige religioner og livssyn kan møte i tilknytning til gravferd og om mulig peke på mulige løsnin-
ger. Man vil snart være ferdig med en sluttrapport som leveres til STLs styre.

Underveis har arbeidsgruppa pekt på det uheldige i at bære-biler må ha et fastmontert lysende kors på taket.

Samarbeidsrådet har sendt et brev om saken til Finansdepartementet. Medlemmer av arbeidsgruppen var i møte med
Toll- og avgiftsdirektoratet i desember, og nå ser saken ut til å løse seg slik at det vil være mulig at også ha andre
symboler på taket på bære-bilen. Medlemmer i Gravferdsgruppen er Karen Hagen Liste, Frode Rathe, Van Luu, Rolf
Solheim, Per Tangaard, Harry Rødner og Ghulam Abbas.

Stat/kirkeutvalget

Utvalget ble nedsatt på årsmøtet i mars og har følgende medlemmer: Harry Rødner, Lars Gule, Dag Nygård, Ali
Asghar, Inge Ås, Petter Bruce, Bjørn Petter Hernes. Torbjørn Hjorthaug overtok i desember 02 etter Vebjørn
Horsfjord. Utvalget har arrangert et internt seminar og regner med at det blir flere.

Mandatet for gruppa er å drøfte prinsipielle spørsmål i tilknytning til forholdet mellom stat og religion/livssyn, arran-
gere interne seminarer for STLs medlemmer der ulike sider ved statskirkeproblematikken belyses både historisk og
aktuelt, kartlegge holdinger i STLs medlemsamfunn til ulike sider av stat-kirkespørsmålet, diskutere ulike alternati-
ver for organiseringen av forholdet mellom staten og tros- og livssynssamfunnene, særlig med henblikk på de økono-
miske ordningene og gjennom STL søke å påvirke mandatet og sammensetningen av det forventede offentlige utvalg,
slik at livssynsminoritenenes hensyn ivaretas. Gruppa skal også bidra til formidling av synspunkter mellom STLs
medlemmer.

Gruppa som arbeider med tros- og livssynsmessig betjening i institusjoner

Gruppa som arbeider med tros- og livssynsmessig betjening i institusjoner har følgende medlemmer: May Lisbeth
Myrhaug, Kitty Larsgaard, Lars Erik Nordby, Zahid Mukhtar, Jason Rapporport inntil han flyttet til Israel i sluttet av
året og Susanne Kromberg. Målsettingen for arbeidet er å oppnå likestilling mellom religioner og livssyn innenfor
institusjonene og legge forholdene til rette slik at alle kan leve etter sitt livssyn også i en institusjon. Gruppa har hatt
fire møter i 2002. Det planlegges et seminar søndag 16. mars 2003.

Gruppa som har arbeidet med seminaret 9. nov

Britt Strandlie Thoresen, Lars Gule og Bjørn Petter Hernes fra STL og sivilarbeider Knut Andreas Orgland Lid fra Oslo-
koalisjonen stod for planleggingen og arbeidet for seminaret Livssynsfrihet i praksis. Gruppa har avsluttet sitt arbeid

Gruppa som skal lede dialogarbeidet

Det er nedsatt et utvalg som skal lede det videre arbeidet med dialog etter de planen som STL har vedatt. I utvalget
sitter Kathrine Stenberg, Egil Lothe, Anne Hege Grung, Britt Strandlie Thoresen og Jaswant Singh. Gruppa har ett
møte i desember 2002

Sorgbearbeiding i det offentlie rom i Oslo

Et Oslobasert utvalg arbeider med et opplegg for en konferanse om Sorgbearbeiding i det offentlig rom i Oslo.

Gruppa har hatt to møter. Deltakere på møtene har vært Karen Hagen Liste, Ove Kristoffersen, Øvind Sâtvedt, Marit
Kromberg, Barbro Sveen, Knut Refsdal, Mona Hoset, Norunn Kosberg og Olav Dag Hauge. Konferansen er planlagt
bli holdt 25. mars 2003.

Uttalelser og skriftlige henvendelser til myndighetene

Til Kultur- og kirke departementet en søknad om økonomisk støtte til dialogarbeid.

Til Finansdepartementet vedr. forskrift om at bære-biler må ha et fast montert lysende kors.

Til Kultur- og kirke departementet ved statsråd Valgerd Svarstad Haugland vedrørende forholdet mellom stat og kirke.

I brevet peker STL på at dette angår alle rikets borgere og at man venter at det blir tatt hensyn til dette ved oppnevningen av det offentlige utvalg som skal utrede saken.

Til Kultur- og kirke departementet med forespørsel hvordan det går med oppfølgingen av utredningen "Tro og livssyn som grunnlag for tilskudd og offentlige funksjoner.

Til Den norske regjering vedrørende markeringen av den tragiske begivenheten i New York 11. september 2001.

Til Barne- og familiedepartementet vedrørende forslag om at det offentlige prøver ekteskapsvilkårene, noe STL er positiv til.

Høringer

Samarbeidsrådet får mange offentlig dokumenter til høring. De fleste uttaler ikke rådet seg om, men gjør sine medlemsorganisasjoner oppmerksom på dokumentene og om muligheten til å sende sine synspunkter til relevant adressat.

Styreverv/representasjon

Oslo-koalisjonen

STL deltar aktivt i Oslo-koalisjonens arbeid for å styrke §18 i FN's erklæring om menneskerettigheter om religions- og livssynsfrihet. Lars Gule, Human-Etisk Forbund, Egil Lothe, Buddhistforbundet, og Dag Nygård, Norges Frikirkeråd, er Samarbeidsrådets representanter i styret. Dag Nygård ble i 2002 valgt til leder av Oslo-koalisjonens styre

Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteters stilling i Norge

Britt Strandlie Thoresen, Baha'i-samfunnet, ble i 2001 oppnevnt som representant i styret for Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteters stilling i Norge. Lena Larsen, Islamsk Råd, er hennes vara.

Ressursgruppen for kirkens katastrofeberedskap

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn var i 2002 representert med sin koordinator Barbro Sveen i styret for Ressursgruppen for kirkens katastrofeberedskap. I styret sitter det representanter fra hovedredningssentral, politi, fra Kirkerådet, Kontor for krisepsykiatri og fra Norges Kristne Råd.

Deltagelser på konferanser

Egil Lothe deltok på åpningen av kirkemøtet 4. november

Egil Lothe deltok på Regjeringens dialogkonferanse den 21. august som Samarbeidsrådets representant.

Koordinator Barbro Sveen deltok på konferanse for ca 90 LRS-prester, det vil si prester tilknyttet den lokale redningstjenesten. Et av temaene var hvordan man skal forholde seg til personer utsatt for ulykke i Norge som har annen tro eller livssyn enn tilhørende statskirken. Koordinator har vært aktiv i opplegget av konferansen og holdt et kort innlegg.

Barbro Sveen deltok 8. - 9. november på et seminar om barn og deres bruk av Kirkebygg i regi av Norske Kirkeakademier

Ny koordinator

Torstein Seim er ansatt som ny koordinator. Han begynte den 1. desember 2002 og tar over etter Barbro Sveen.

Informasjon

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn fikk ny brosjyre i året som gikk, og websidene er blitt fyldigere (www.trooglivssyn.no). Det kommer ofte forespørsler fra journalister, organisasjoner og enkeltpersoner som benytter seg av de kunnskaper som STL har. Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn har også hatt en rekke besøk av både innenlandske og utenlandske gjester som ønsker å få vite mer om STL.

Økonomi

Samarbeidsrådet mottok i år 2002 tilskudd til driften fra Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet på kroner 274 000 kroner. I tillegg har STL fått 165 000 kroner fra det nye Kultur og Kirke departementet til dialogprosjekter i 2002. Noen av planene er gjennomført som årets to seminarer. Organisasjonen Fritt Ord har støttet seminaret Livssynsfrihet i praksis med 25 000 kroner. I tillegg betaler hver organisasjon kr 2000,- pr. år. Samarbeidsrådet har sekretariat i Underhaugsveien 15. Det er betjent av en koordinator i halv stilling.